

ŞİİR GÜNDELİKLERİ (Şiire Dâhil Notlar)

Ömer AKSAY

Şiirin etkisi, özellikle bugün on beş-yirmi sene öncesine göre -bile- çok çok azaldı. *Özellikle bugün* diye vurgulamamın sebebi, tarih içindeki (veya dehr içindeki) en hızlı dönüşümün (her manada ve her alanda) yaşandığı bu zamana, yazılan şiirin denk gelmesidir. Şiir yazılıyor, yazılmaya devam ediyor, evet, hem daha çok hem de daha hızlı. Şiir de hızlı bir dönüşüme (*transformation*) uğruyor. Şiiri anlama, algılama biçimiyle şiirin biçimi aynı dönüşümün habercisidir. İnternet üzerinden de dolaşıma girmesine rağmen, şiirin bu zayıflayan, azalan etkisindeki temel sebep, hayata yön veren bir sistemin heyecan, zevk, merak unsurlarını bambaşka biçimde ve güdübirlik, hatta anlık duygular hâline getirmesidir. Sistem, aynı anda 40 dilde yayımlanan bir örnek kitaplarıyla, aynı anda vizyona giren bir örnek filmleriyle, internetiyle, müziğiyle, modasıyla, her şeyiyle ele geçirdiği grup hâline gelmiş insanların aşkınlık içinde olmasına izin vermiyor. Şair de bu durumda sosyal hedefini, muhatabını, retorüğünün dayandığı temeli, zeminini ve zamanını, imgelerini ve/veya göstergelerini mevcut bilişim üzerinden kodlayarak şiirin dayandığı şuuru saptırıyor. Şair veriler üzerinden hareket ediyor, şuur da verilerle işliyor. İşte tam da bu durumda, geline yerde, şiirin etkisi fark edilemeyecek kadar zayıflamıştır. Siyasetin, reklam sloganlarının; azdırıcı, kışkırtıcı şarkı sözlerinin, stadyumlardan taşan sözlerin; mobil telefonlardan, televizyonlardan, internetten yayılan sözlerin etkisi çok daha fazladır. Söz, geline noktada artık şiirin dışında, şiirin yön vermediği bir etkinliğe sahip. Söz; kelim, logos olabilir mi?

Birtakım sözlerin alt alta -rastgele- sıralanmasından bir şiir oluşuyor. Görüyoruz. Şiir bir tür indekse dönüşüyor giderek.

Şairin ilham aldığı bir melek yok artık! Melekler hayatımızdan çekildi! Onları hayatımızdan çekilmeye zorladık. Artık ilhamı uyduruk şeylerden alıyoruz.

//

23.11.2010 tarihinde, defterime Rasim Özdenören'in bir sözünü yazmışım: “Bugün şiir dili derken, başka araçların (sinemanın, tiyatronun veya iletişim araçlarının) diline dönüştürülemeyen bir ifade biçimini anlıyoruz.”

Bense, bugün şiir dilinin başka araçların diline kolaylıkla dönüştürülebilmekte olduğunu söylüyorum.

//

Kemal Tahir, Büyük Mal'da *Pırava'nın Mıstık*'la konuşan ve ona bir hükûmet işi ayarlayan Çorum Mebusu Cevdet Bey'e şöyle söyler: “Senin şiirle uğraşmaklığın da vardır. Şiirle uğraşanların akli hesaba ermez, tetik dur.”

Bir başka romanında (Rahmet Yolları Kesti'de *İstidacı Bilâl Efendi*) şöyle der: “Şair Namık Kemal bey ne buyurmuş ‘Geçmiş zaman olur ki hayali cihan değer’ buyurmuş...”

Kemal Tahir burada ilginç bir dipnot düşer: “Anadolu'da halk şiirlerinden başka bütün şiirleri Namık Kemal'e mal ederler.”

//

Korkunç bir şair Nefî! Dördüncü Murad için şöyle demiş:

Kim bilirdi şüera olmasa ger sabıkta

Dehre devletle gelip yine giden sultanı

//

“Şiirin teminatı” [*Akif Kurtuluş'tan ödünç*] şairin yalnızlığı içinde, tereddütsüz imanı ile riske atılmasıdır. Hiçbir yere, mevkiye, yetkeye bel bağlamadan, yalnız kendi inisiyatifini kullanabilen şair zihinlerde açılımlar yapmayı başarabilir.

Şaşırtıcı, irkiltici bir yalnızlık! Sivil inisiyatif falan değil, hayır! Bir mümin olarak şairin sorumluluğu, Hz. Ebû Bekir (ra) gibi imanı ile birlikte riski göze almayı gerektiren bir sorumluluktur. Şöyle dua ediyordu Ebû Bekir es-Sıddîk:

“Beni o kadar büyüt, o kadar büyüt ki, cehennemini sadece ben kaplayayım.”

Bu dua, ancak şiirden nasibi olan seçkin bir insanın duasıdır.

//

“Ve elimde fener, soruyorum: KİM VAR? Bulsam

tutunacağım insan definecilerinin eteklerine

Ruhum, seni arıyorum

Siz bir şey görüyor musunuz?”

Necat Çavuş'un “Fener” adlı sıkı şiirinden aldım bu dizeleri (*Yolcunun Gözleri Parlıyor*, 1989, s.15). Necat Çavuş'u özlüyorum, yıllar geçti görüşmeyeli, uzun yıllar ve uzun yollar.